

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm|| Maii Et Ivnii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258 - 10263

De S. Petro Cælestino.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77393)

Accidit hoc intra duo festa Assumptionis & Natiuitatis beatissima Mariae. Crescebat autem dolor eius indies, & semper deterius habebat: nec quisquam scire poterat, quo morbo laboraret, nec ipse quid passus esset, cuiquam aperire volebat. Tandem sacram vnctionem & Eucharistiam percepit. Ipsijs ferijs S. Martini in terram super stratum licium, tanquam mox moriturus depositus est, & fratres ex more dicebant septem psalmos, quos pœnitentiales vocant, & litanias pro felici eius obitu. Cùm ventum esset ad eum locum, vt fratres dicerent: S. Dunstane, intercede pro anima eius, idque spe impetrandi auxilij, quam erga sanctissimum illum patrem suauis conceperat, iterarent, cœpit æger, iam propè animum exhalans, respirare, & circumstantes piè intueri. Nos igitur, qui propius adstabamus, inclinauimus nos ad illum, scire volentes, quid peteret. Tum ille: Ponite me, quæso, inquit in lectum meum. Eo facto, Henricū Priorem, cuius supra meminimus, accersit, ei rem totam explicat, malæ voluntatis suæ agit pœnitentiam, petit veniam & absolutionem: dicit se nullo pacto mori posse, nisi id notum prius fecisset, & pœnitentiæ remedio atque absolutione potitus esset. Prior admiratus Dei misericordiam, eum absoluit, & iniunxit pœnitentiam. Tunc ille mēte exhilaratus, & quòd nihil peccati intra conscientiam sentiret, quod confessus non esset, Deo gratias agens, petijt vt iam sibi liceret abire è corpore. Dixit autem ei Prior: Proficiscere cum benedictione omnipotentis Dei: Comes itineris tui sit beatus & pius pater Dunstanus, & suscipiat te in regnum suum filius Dei, Dominus noster Iesus Christus. In his verbis prius, quàm è lecto deponi posset, reddidit spiritum. Dein de Priore omnia in fratrum conuentu referente, iuuenis, quem fugæ focium delegerat Eduardus, surrexit, & humi stratus cum lachrymis confessus est, se in fugam quidē illi confensisse, sed prorsus ignorasse, quid ei S. Dunstanus fecisset.

Monachus quidam eiusdem loci nomine Egeluinus, ea tempestate, qua, vt diximus, Comitum potiùs more, quàm pauperum monachorum, nihil rei propriæ habebat, illi monachi viuebant, cum bona venia archiepiscopi & fratrum, profectus est Hierosoly mam, commendans se beato Dunstano, eiq; pollicens, si saluum ipsum duceret & reduceret, præciosum pallium se illi empturum, secumq; allaturum. Iuit pro sperè: rediens per Constantinopolim, illic pallium magni precij emit. In Gallia cisalpina incidit in exercitum Imperatoris: & honesti quidem viri eum reuerenter salutabant: sed vbi ad postremos venit, homines viles & ignauos, mula sua cum sarcinis spoliatus est: sed ipse cum socijs illæsus dimissus est. Valdè autem dolens sibi pallium eripsum, Dunstanum obnixè precabatur, ne illud auferri ita pateretur. Et ecce tibi, vix ea prece finita, mula inter manus prædonum incipit ferocire, ore & pedibus eos lacera re, & tandem cum sarcinis aufugere ad dominum suum, qui cum ea lætus redijt in patriam, & S. Dunstano obtulit pallium, quod ex voto debebat. Cætera miracula, ne simus onerosi, prætermisimus.

En quid cōserat inuocatio Sanctorum.

Obserua mi raculum.

VITA BEATI PETRI CÆLESTINI, AVTHORE PETRO DE ALIACO, CARDINALE CAMERACENSIS.

Primus liber ea continet, quæ ab ipso Cælestino de prima sua conuersione & conuersatione manu propria conscripta, in eius cella reperta sunt.

PROLOGVS PETRI ALIACENSIS.

Haritatis quorūdam venerabilium patrū vestri sacri ordinis, fratres charissimi, precibus inclinatus, timens licet ac trepidus, scribe re præsumo: quis de quo? Sanè Petrus de Petro, episcopus de episcopo: sed paruus de maximo, infimus de summo, scelestus quoq; ac peccator indignissimus, de cælesti ac dignissimo vestri sancti gregis pastore primo atque præcipuo, immò totius olim Christianæ Ecclesiæ sanctissimo præfule Cælestino. Cuius vitam gesta q; mirifica vniuersum iam per orbem radiantia, dum literis commendare, verbisq; meis pollutis potiùs, quàm politis laudibus illustrare gestio, rem vtiq; meis viribus, meis quoque imparem meritis aggredior: vercorque ne pondere laudis, quæ meruit, obrutus, magis imbecillitatem ingenij mei, & eloquij ruditatem detegam, quàm vir.

virtutes suas, sicut æquum est, repræsentem. Sed de superno confusus auxilio, sanctique huius ac orationum vestrarum suffragio, historiam ordior.

De ortu eius, & sancta indole. Cap. 1.

PETIT itaque vir eximia virtute laudabilis, re ac nomine ^{19. Maij} Petrus, in petra, quæ Christus est, firmiter stabilitus, stabiliterque firmatus. Qui super huius solidæ petræ in dissolubili fundamento à puerilibus initijs per incrementa virtutum proficiens, vsque in virum perfectum meruit pervenire. Hic ergo Abrutij in partibus Apuliæ natus, spiritu quàm carne, & animo quàm origine nobilior, ex parentibus mundana generositate humilibus, sed Christiana virtute nobilibus ortus est. Fuerunt autem patri eius, Auglerio nomine, ex Maria vxore sua, instar patriarchæ Isaac, filij duodecim. Vacabant deuoti parentes, quantum eis facultas erat, hospitalitati pauperum, & eleemosynarum largitioni, alijs quoque pijs operibus: & Deo, vt de data sibi ab eo prole vnum aliquem deligeret suis seruitijs specialius mancipandum, assidujs supplicijs & indefessis orationibus postulabant. Nec sua spe frustrati sunt: quia non deserit Deus sperantes in se. Hunc nempe ex duodecim fratribus, velut alterum Ioseph à Deo singulariter dilectum, & suis fore prælectum obsequijs, diuina prouidentia, sapienter cuncta prouidens, multis indicijs, signis mirabilibus ac memorabilibus declarauit. Nā in natiuitate sua matri eius, dū puer egrederetur ex vtero, quasi quadam religiosa veste indutus apparuit. Cumque vix sextū attigisset annum, tanta tamque mirabilis in eo diuina gratia relucebat, vt nihil sanctum ac religiosum auditu perciperet, quod in corde reconditum non seruaret. Vnde & de cordis sui thesauro bona proferens, matri suæ sæpè dicere solitus erat: Volo esse bonus seruus Dei. Sic spiritus libertatis vbi vult spirans, diuinam huic puero seruitutem suauiter inspirabat. Sic puer sanctus proficiebat ætate, sed supra ætatem, Spiritu sancto cooperante, magis magisque proficiebat sapientia & gratia apud Deum & homines. Quamobrem magnificabat mater eius dominum, & in Deo salutaris suo spiritualiter exultabat.

Patria S. Petri.

Parentes.

Signa futuræ sanctitatis eius.

Ioan. 3.

De scholæ eius, & diabolica aduersus eum inuidia. Cap. 2.

IAM verò defuncto patre suo in senectute bona, relicta vxore cum septem filijs, (tūc enim alij obierant) beata mater, & verè tali prole beata, filium hunc suum tradere scholæ ac studio literarum decreuit. In ea autem nocte, qua priori die puer legere cœpit, defunctus pater cuidam commatri suæ in somnis apparuit, dicens ei: Constituit vxor mea filium nostrum Petrum liberalibus tradere studijs, O quàm benè mihi, sibi que ac alijs multis! Dic ergo ei, vt si vnquam me verè dilexit, nunc in hoc ostendat, quòd constanter perficiat, quod incepit. Nec hoc absque speciali Dei prouisione factum esse credendum est. Nam humani generis inimicus, felicibus huius pueri successibus inuidens, sanctum matris propositum per se suosque ministros impugnare satagebat. Tentabat in primis puerum, ne studio animum atque operam daret. Tentabat etiam de inuidia fratres eius, sicut olim fratres Ioseph, improperabantque matri, quòd ipsis laborantibus, ille ocio vacaret & quieti. Tentabat rursus quædam illius terre diuitem, qui puero blandiens, dicebat quòd suorum omnium eum hæredem constitueret, vt sic per secularia desideria animum, seu verius diabolicum virum, qui suadebat ei hunc à studio tollere, & alium minorem filium literis instruere, quia hic citò moriturus esset, nec fieret, vt ipsa sperauerat, seruus Dei. At nec sic tamen potuit constans ac fortis mulier à suo mutari proposito. Recordabatur quippe atque inde confortabatur, cogitabatque ac sapius animo reuoluebat, quæ dicta fuerant de puero, & verificabatur in ancilla, quod de Domina Euangelium loquitur: Maria conseruabat omnia verba hæc, conferens in corde suo. *Luc. 2.*

Dæmonis aduersus eum machinamenta.

De diuinis consolationibus ac miraculis circa eum ostensis. Cap. 3.

Fidelis autem Deus, qui neminem vltra, quàm possit ferre, tentari permittit, post memoratas tentationes diabolicas, etiam diuinas consolationes adhibuit, deditque, sicut ipse in scriptura promittit, cum tentatione prouentum. Si modum quæris, audi mirum dictu, audituque, nouum atque insolitum. Erat puer iste simplicissimus adhuc, & iam primum breui in tempore Psalterium didicerat legere. Cum beatissimam Virgini-

1. Cor. 10.

Ibidem.

nem & sanctum Iohānem Euangelistam stantes iuxta crucem Iesu sapē videret, visus est ad ipsum descendere, eumque consolando Psalms cum ipso dulcissimē decanta-
sfrui
 asola
 us ad
 puer. re. Angelos quoque de celo lapsos, velut pædagogos suos eū instruendo, vidit in som-
 nis sibi assistere, et si quid fortē puerili more cum suis coactis minis decens aur di-
 cere aut facere, à diabolo tentatus fuisset, suavi cum increpatione piāq; cætigatione
 corripere. Vidit præterea mater eius in somnis, quod puer iste custos erat multarum,
 sicut nix, candidarum ouium: quod ipsa nimis literaliter intelligens, non parua turba-
 tionis sibi primitus causa fuit: sed postea turbatio hæc in admirationem, & admiratio
 in consolationem versa est. Nam filius, cum vix esset duodecim annorum, iam quasi
 prophetico spiritu somnium spiritualiter exponens, se multarum bonarum animarū
 futurum pastorem esse prædixit.

De miraculis in matre & filijs diuinitus exhibitis. Cap. 4.

Sed nec silenda sunt stupenda miracula, quæ ad consolationem matris & filij Domi-
 nus facere dignatus est: fuerat mater triginta annorum spatio & amplius iam graui
 infirmitate detenta, quod dexteri lateris debitum vigorem vsuq; perdidit. Ipsa,
 vt Deo deuota & fide plena, spe curationis ad locum quendam sanctum peregrè pro-
 ficiscitur, & vna nocte priori sanitati restituta curatur. Hic quoq; filius eius, dum ad
 huc trium annorum puer esset, ligno acuto in dextero oculo percussus, excecatur. De-
 sperantibus autē medicis de naturali cura, nō desperabat mater de spirituali medicina:
 sed de beata Virgine confidens, ad quandā eius ecclesiam puerū deferens, ibi vna nocte
 vigilat & orat: & dum maternus oculus inter deuota precū suffragia lachrymatur, o-
 culus filij ipso manē sanus & absq; macula restauratur. Quid plura? Alius etiā filius iā ad-
 ultus, dum messem cōponeret, arista frumenti eius oculo in hærete, multis diebus huc
 atq; illuc discurrens, quærensq; auxilium, & non inueniens, die ac nocte præ dolore ni-
 mio clamitabat. Cui mater compatiens, ad priorem medicam conuertitur, & vt huic
 filio, sicut & alteri, medelam adhibeat, humiliter deprecatur. Et ecce adueniente diei
 luce, minor filius in fratris oculum respicit, & aristam, quæ erat in oculi medio, sine
 vlllo medicamine, solis eam apprehendens digitis, foras mittit, sanitatemq; restituit.
 Rursum deuota mater, quodam magnæ famis tempore deficiente sibi pane, cum pro
 sua suorumq; sustentanda vita nullum humanum superesset remedium, ad diuinum,
 & iam in se ac suis filijs expertum, refugit subsidium, conuertitq; se ad Dominum, &
 suppliciter orat, vt huic necessitati misericorditer prouideat. Manē autem imperat fi-
 lio, vt falcem tollat, & in agrum vadat: Recusabat ille, dicens: Ad quid vadam? Messis
 quidem adhuc viret, nihil proficiam. Nondum enim tempus erat messis. Tandem ta-
 men agrum ingreditur, matri obediens, in cuius medio tanta messis alba & matura,
 quanta eis erat necessaria, inuenitur. Nec prætereundum arbitror aliud memorabile,
 quod eidem mulierculæ contigit, miraculum. Cum enim esset ad Dei sanctos deuo-
 tissima, & eorum festiuitates magno cū honore coleret, in festo decollationis B. Iohā-
 nis Baptistæ, quia sequenti die panem facere opus erat, sero illo fermentum dispone-
 re volens, cœpit cum timore aquam in farinam mittere. Et ecce tota farinæ massa
 subito visa est vermibus scatere. Tūc illa tremens, & in terram cadens, à Deo veniam
 precatur, & statim farina in statum pristinum reuertitur. Magna sunt hæc & mira o-
 pera tua, Christe, & siue matris, siue filij, siue (vt piè credimus) vtriusque meritis facta
 sint, ad tui nominis gloriam, & in huius sancti reuerentiam, perpetuis erūt seculis præ-
 dicanda.

De vitæ solitariæ desiderio, & abitione eius ad eremum. Cap. 5.

Hætenus ergo peractis pluribus annis, deinceps ad prouectioris ætatis gesta pro-
 gredimur. Itaque puer sanctus factus adolescens, ad eam eremiticæ vitæ & solitudi-
 nis feruebat amore, vt cordi eius diuinitus illud propheticum meritò crederetur in-
 scriptum: Ecce clongauī fugiens, & mansi in solitudine. Et rursus illud: Elegi abiectus
 esse in domo Dei mei, magis quàm habitare in tabernaculis peccatorū. Sed quia eo tē-
 pore nullus erat in patria seruus Dei, cum quo sui propositi exequendi consilium
 posset habere congruum, vltra vicesimum suæ ætatis annum æstuantī desiderio
 suo satisfacere distulit. Tādē verò cuidam socio suo cordis secretum aperuit. Quid,
 inquit, facimus? Exeamus de patria nostra, & relictis parentibus rebusque omnibus,
 nudi nudum sequamur Christum, & ad ei seruendum liberius, longinquam soli-
 tudinem adeamus. Verū vt nihil temerè & sine Ecclesiæ consilio aggrediamur, Ro-
 mæ sedem Apostolicam consulamus. His suasionibus acquieuit ille, & cœperunt pa-
 riter

Oculus eius
 Iesus, à ma-
 tre Domini
 curatur.

Miraculum

Vide quid
 accidit reli-
 giosæ formi-
 cæ.

Psal. 54.
 Psal. 63.

Hortatur
 Petrus soci-
 um ad vitā
 solitariam.

riter ambulare. Sed expleto vnius diei itinere, malè tenax propositi pœnituit, & ad patriam con sanguineosq; reuerti persuasit. Cur ita? Sanè quia non fatis tractus erat ab eo, de quo veritas ait: nemo potest venire ad me, nisi pater meus traxerit eum. Sed hic noſter Petrus, à patre caeleſti tractus & inſpiratus, inconstanti ſocio conſtanti animo ita reſpondit: Conſido in Domino, quia ſi tu me dimittis, ipſe me nò dimittet, qui ſperantes in ſe non deſerit. Solus ergo & humano deſtitutus, licet non diuino, conſortio, proſiſtitum iter aggreditur: in quo poſt multos labores, terrores atq; pericula, vnum ei præ ceteris relatu dignum contigiffe legitur. Erat in monte quodam eremita, ad quẽ dum lætus & gaudens accedere diſponit, eò maximè, quòd is Romam ſe iturum diceret, antequàm eremiticam cellam intraret, ſpiritus Domini illum prohibuit, ne ei cordis ſui ſecreta panderet, eiq; illius hypocrita vitam in honeſtam oſtendit, & ab eius conſortio periculoſo prohibuit. In eodem verò loco altera quadam die, dum ſanctus adoleſcens, abſente eremita, cellam eius intrãſſet, & per noctem non ſine multo timore, quàm diu potuit, in oratione vigilãſſet, aggrauatus ſomno, in terram cadens, obdormiuit: & ecce ſubito turba magna angelorum & ſanctorum ipſi a deſſe videbatur, & in ore cuiuſlibet eorum roſæ rubæ apparebant, caeleſtesque modulò ſuauesque cantus, ſupra modum delectabiles, reſonabant. Mira res: ſed quæ ſequitur, mirabilior. Ipſe nanq; huiuſcemodi cantus per aliquantum ſpatium, etiam poſtquàm à ſomno fuerat excitatus, audiuit, adeoq; lætus & ſecurus factus eſt, vt ſpirituale gaudium ſatiatus, duobus tantum ſuſtentatus panibus duobuſq; piſcibus, quos ſecum detulerat, ſolus ibidem decem diebus permaneret.

Ioan. 6.

Socius reſiſtit à proſiſtit.

Viſio eius.

De principio ſuæ conuerſionis, & prima eius habitatione in eremo. Cap. 6.

POſt hæc autem Deus, viarum eius cultos comesq; præcipuus, proſiſtitum itineris Romani diſtulit, oſtenditq; illi in monte alio locum, in quo ſaxum magnum inuenit, & ſub eo fodit paruam, in qua tegetetur, foueam, quæ vix ad ipſum erigendum atque extendendum poterat ſufficere: & ibidem trium annorum ſpatium in magna vitæ auſteritate peregit. Hoc ergo in loco, inter multas diuinæ bonitatis conſolationes, vix crederes, quantas in ſuæ conuerſionis principio vigilando & dormiendo diabolicæ malignitatis tentationes inuidus miles pertulerit, & quàm patienter, velut alter Iob, ſicut bona de manu Domini, ita & mala ſuſcipiens, cum diuini nominis benedictione diuerſa & aduerſa mundi, carnis & dæmonis prælia ſuperãrit. Sed omnia narrantur longum eſſet, & ad alia feſtinat intentio.

Degit trienio in foſſa.

Iob 1.

De eius ſacerdotio, & tranſitu ad montem Muronis. Cap. 7.

HIſ itaque tribus annis in loco memorato peractis, quibus ipſe tanquam aurum in fornace probatus eſt, ſuadebãt illi, qui eius nouerant ſanctitatem, vt ordinè ſuſciperet ſacerdotalem. Cuius rei cauſa Romam pergit, ibiq; Dei ſacerdos efficitur: ac deinde ad montem Muronis accedit, ibi quandam cryptam inueniens, in qua ei habitare complacuit. Cuius ſancti hoſpitiſ virtus mirabilis etiam ſigno mirabili declaratur. Nam cum primò locum intrauit, ecce ſubito coram eo magnus ſerpēs egreditur: qui virtutis eius non ferens præſentiam, ab eo loco diſcedens, penitus diſparuit. Ibi ergo vir ſanctus per quinquenniũ manens, ab eo, cuius omne datum optimum, & omnne donum perfectum deſuſum eſt, plurima recepit munera gratiarum: & tamen ſe magis ac magis coram Deo humilians, & indignum peccatorem exiſtimans, alioquando cogitauit relinquere Miſſæ officium, tractare formidans tanti myſterij ſacramentum, exemplo ſummi eremite, quo inter natos mulierum non ſurrexit maior: exemplo quoque beatorum conſeſſorum Pauli, Antonij, Benedicci, aliorumq; ſanctorum, quibus amica fuit eremi ſolitudo. Itaque eo ſepè & multum hæc ſecum cogitante, vt ſalubre poſſet ſuper hiſ accipere conſilium, Romæ ſedem Apoſtolicam adire diſpoſiuit. Sed ecce appropinquante die, quo debebat iter arripere, de nocte venit ad eum in viſione quidam Abbas nuper deſunctus, qui primò illi religionis habitum contulerat. Quem ille per Deum viuũ adiurans, quid ſibi agendum ſit? humiliter poſtulat. Ipſe verò ei Miſſam cum timore & tremore dicere perſuaſit, & ita diſparuit. Eodẽ quoque die quidam ſanctus monachus, cui conſiteri conſueuerat, idem quod Abbas in viſione dixerat, conſulens, eum ad ſacri myſterij celebrandi traxit fiduciam. Heu bone Ieſu, heu cum quanta cordis amaritudine & frontis erubefcentia hæc meritò audituri ſunt, qui magnis adhuc vitij obuoluti, tantum ſacramentum intrepidè miniſtrare præſumunt.

Romæ ſacerdotio inſtituitur.

In crypta habitat quinquennio.

Matth. 11.

Viſio eius.

De eius scrupulo & perplexitate propter pollutiones nocturnas. Cap. 8.

Diuinitus
edocetur de
nocturna
inquinatio-
ne.

Sanè ab hac temeraria damnabilique præsumptione quàm studiosè sibi præcaue- rit humilis seruus Dei, non solum præmissa, sed ea etiam, quæ sequuntur, ostendit. Nam ob sacri huius mysterij reuerentiam magna ei rursus perplexitas oritur, quid, nam sibi agendum esset, cum nocturna pollutione corpus suum maculari contingeret, licet tamen animus eius mundissimus, tali immunditiæ vel viribus resistere nitere- tur. Et cum à religiosis fratribus quæreret consilium, si eodem die celebrandum esset, vel à celebratione cessandum? nec esset vna omnium sententia, alijs sic, alijs aliter sen- tientibus: pia mens eius in dubio fluctuans, ad auxilium recurrit diuinum. Et ecce in somnis assistere ei visus est Christus, huius dubietatis perplexitatem dissoluens, eum, quæ parabolica similitudine instruens, quòd si asinus suus, id est, brutale & irrationale corpus pro innata consuetudine suam faceret immunditiam, non propter hoc rector eius, id est, rationalis animus, à consensu immundæ carnis illecebræ alienus, deberet ab assensu cælestium, hoc est, à contemplatione diuinorum, vel ab exercitio spiritali- um mysteriorum torpere. Qua visione consolatus seruus Dei, mentis quietem spiri- tualemque lætitiã resumpsit, intelligens ob inuoluntariam legique mentis suæ re- pugnantem carnis pollutionem, non eum oportere à diuini sacramenti communio- ne cessare.

De discretione in nocturnis pollutionibus, exemplo ipsius, adhibenda. Cap. 9.

Nocturna
pollutionis
ratio qua-
druplex.

Pollutio no-
cturna qua
do impedi-
at vel non
sacram cõ-
munionem.

Diaboli in-
uidia.

Ed hoc exemplum non sine magna discretionis moderatione debemus suscipere, quippe qui huic sacerdoti sanctissimo valde dissimiles sumus, longeque à sua perfe- ctione & animi sui puritate distamus. Quamobrem diligenter considerandum no- bis est, quòd nocturna pollutio ex quadruplici causa potest procedere. Aliquando ex crapula, aliquando ex peccati aliqua cogitatione præuia, aliquando ex superfluitate vel debilitate naturæ, & aliquando ex diabolica illusione. Et licet nulla istarum de se vi- deatur esse peccatum, quia cum in somnis ligatus sit vsus, rationis, nõ potest tunc pro- priè fieri peccatum, quod non est voluntarium. Aliquando tamen huiuscemodi pol- lutio potest esse effectus, consequens ad peccatum, idèò summo perè debemus in no- bis aduertere, si in causa pollutionis inueniri possit aliquod peccatum præcedere, siue veniale, siue mortale. Veniale autem dicimus, si peccatum in sola delectatione sine cõ- sensu deliberatio finitur. Mortale verò, si delectationi deliberatus consensus adiun- gitur. Hac igitur consideratione præuia, triplex est à nobis regula obseruanda. Prima, quòd quando certitudinaliter constat, vel etiam probabiliter dubium est, quòd pollu- tio ex peccato mortali ortum habet, tunc à communione abstinendum est de necessi- tate. Secunda, quòd quando constat, aut verisimiliter creditur, pollutionem non ha- buisse ortum ex peccato mortali, sed solum ex veniali, quia expressè inuenitur, non præcessisse consensum in delectatione, tunc abstinendum est de honestate, ita quòd non mortaliter peccat, qui communicat, sed venialiter: nisi quando vrgens necessi- tas, vel alia rationabilis causa excusat. Tertia, quòd quando certum est aut verisimile, pollutionem ex peccato non consurgere, sed ex naturali debilitate, vel superfluitate, vel diabolica illusione, non consentiente animo, sed potiùs renitente: tunc in arbitrio est communicare vel abstinere, ita quòd communicans non est vituperandus, sed et- iam abstinens propter sacramenti reuerentiã, laudandus est, & securius agere videtur, quia non est facilè discernere ex qua causa procedat pollutio, & an sine peccato acci- derit, vel ex mortali, aut veniali peccato. Speciale tamen est in sanctè & religiosè vi- uentibus, quemadmodum hunc vixisse constat, de quo nobis sermo est. Si enim ta- les sentiant per feruorem poenitentia & deuotionis cor suum à tali macula & eius se- quela, spiritualis gustus infectiua, purgatum non necesse habent distis coarctari regu- lis, quò minus salubriter valeant accedere ad altare. Si etiã ex illusione diabolica cui- quam talium accidat pollutio, non præcedente in eo huius illusionis causa, sed magis præueniente causa contraria, & hoc ei frequenter acciderit, & illis præcipuè diebus, quibus maximè communicare tenetur, propter hoc à communione cessare non de- beret: quia signum est, quòd diabolus fructum Eucharistia, quem cõmunicando per- ciperet, auferre conatur. Et ad hoc trahendum est illud sancti huius exemplum, quod supra narrauimus: aliud quoque exemplum, quod de alio quodam sancto monacho legimus in Collationibus patrum. Cui consultum fuit in casu præmisso communica- re, & sic diabolus videns intentum suum consequi non posse, ab illusione confusus & illusus cessauit.

De eius migratione ad montem Magellæ, & loci eius asperitate. Cap. 10.

His itaque, occurrente incidenter occasione, interpositis, ad historiam reuertamur. Igitur vir sanctus, peracto in monte Muronis quinquennio, quia adiacentes sylvæ destructæ fuerant, & ab hominibus culturæ, maiorem solitudinem cupiens, ab eo loco ad montem Magellæ se transtulit, & ibi sub quadam magna crypta habitare decrevit. Discedentibus autem ab eo duobus socijs, qui cum illo aduenerant, quia eis minime placebat locus ille, ipse nihilominus solus remansit. Illi verò post paucos dies, eum quem in Christo medullitis diligebant, secuti sunt: neque, id mirum. Quomodo enim non diligerent & sequerentur eum, qui eos viceversa diligens, si infirmi erant corpore, supportabat: si pusilli corde, confortabat: si pigri aut negligentes, excitabat: si obliuiosi aut improuidi, admonebat? O felix illa societas, mutua charitatis vinculo copulata, cui cum esset trinitas corporum, ei tamen erat vnitas animorum! Cui conueniebat illud Apostolicæ laudis præconium: Erat eis cor vnum & anima vna, & erant eis omnia communia. Cui denique, dignum erat psallere illud Dauidicum: Ecce quam bonum, & quam iucundum, habitare fratres in vnum. His ergo tribus fratribus in sanctæ Trinitatis nomine congregatis, non loci amoenitas, sed animi charitas, habitationem illam desertam fecit esse iucundam. Memoratam siquidem cryptam montis illius hirsuti penitus & prærupti, sed vnde planum iter eis esset ad supernam patriam, non fastuoso murorum ambitu, sed humili clausura, de fasciculis ex fructibus spinisque composita, vallauerunt, & in ea pauperrimum ac modicum sibi fecerunt habitaculum, ut ex eo tandem amplissimum cæli palatium diuites ingredi mererentur.

S. Petrus describitur à socijs, sed citò ad eum illi redeunt.

A. Ro. 4. Psal. 133.

Nota eius habitatione

De incendio cellæ eius & proposito stabilitate. Cap. 11.

Sed aduersarius fraternæ charitatis diabolus nouam eis tentationis occasionem suscitare nititur: Nam mense Iunio, dum terram illam feruida porruit æstas, ecce nocte quadam visum est viro Dei, totam cellam per circuitum igne succendi. At ille fratres suos euocans: surgite, inquit, velociter, & omnia foras proijcite. Illi autem surgentes, & videntes cellam ardere, secum deferentes, quæ poterant, quanto citius effugerunt, & rursus aduersus eum murmurare cœperunt, quòd ad talem locum inhabitandum venisset. Credebant enim ignem ab alto montis vertice descendisse. Sed vir sanctus à Deo confortatus, in corde suo proposuit locum illum nullius aduersitatis occasione relinquere, etiam si corpus eius ignibus adureretur. O magnum virtutis opus. Statim instantia sua vincit vir Dei. Ut hic ignis charitatis in cordis eius seceret accensus exarsit, alius ignis ab exterioris habitaculi loco, quasi somnium fuisset, euauit. Licet autem plures ex deuotis amicis eius, causa spiritualis consolationis cum quandoque visitantes, habitationem illam, tanquam eis grauem & difficile, dissuaderent seruo Dei, ille tamen arguentes eum non redarguens, sed, ut erat mitis & humilis corde, vultu placido, mente tranquilla per mitia verba eos temperans, respondebat: O charissimi, tunc ad hunc locum libenter & faciliter venietis, cum veniendi voluntas ex magno deuotionis seruore processerit. Quod verbum, quasi à Spiritu sancto propheticè dictum, efficaciter impletum est. Nam citò post, multos ex ijs, tum etiam alios Deo deuotos tantus accendit ardor, ut ceratim ad eremum, & sacram illam solitudinem properarent, & ad eum, deinceps mundum relicturni, venirent. Qui licet, quantum poterat, eos suscipere renueret, imperfectum suum humiliter allegans, & dicens se ad aliorum pastorale regimen simplicem esse, minusque peritum, & ideò desiderare semper manere solitarium: tamen charitate victus, aliquando assensum præbuit, & quosdam ad consortium eremiticæ ac monasticæ vitæ recepit.

Infectio maligni demonis.

Eam constantia sua vincit vir Dei.

Multi ad eum in eremo degent cõfluunt.

De signis, quòd Spiritus sanctus locum illum elegerit. Cap. 12.

Multis autem magnis ac mirabilibus signis Spiritus sanctus declarare voluit, quòd locum illum, tanquam speciale habitaculum, sibi elegerit. Primum siquidem, cum fratres ibi habitare cœperunt, quædam columba apparuit, quæ semper cibum capere videbatur in eo loco, in quo postea à altare oratorij positum fuit. Et ibi sæpius habitans, etiam dum officium cantabatur, adeò fratribus erat domestica, ac si ab eis fuisset enutrita. Et ut hæc apparitio vera, non sophistica crederetur, operante illo spiritu veritatis, qui supra Christum in columbæ specie apparuit, hæc columba non ibi paruo tempore, sed trium annorum spatio, in sanctæ Trinitatis nomine sub ea, qua dictum est, domestica consuetudine permansit. Nec hoc signum digno effectu caruit. Nam postea ad honorem Sancti spiritus pulchrum ibidem oratorium constructum est, & ad impetranda eius spiritualia dona, illuc plurimi cum ingenti deuotione etiam de lon-

Miri quidam de columba.

Matth. 3.

quinque partibus aduenerunt, quibus paraclœti consolatio & munificæ largitatis eius gratia non defuit.

De aduentu fratrum ad eum, & miraculoso sono campanarum. Cap. 13.

Campanarum sonus diuinitus editus.

Quanta verò & quàm munifica munera gratiarum Spiritus sanctus in eo loco postea contulerit, admirari magis possumus, quàm referre. Pauca tamen ex multis sequens narratio declarabit. Quadam enim die, cum aliqui de patria vicina ad dictum oratorium conuenissent, & eis seruus Dei de verbo vitæ loqueretur, superuenerunt quatuor viri de alia patria, in quorum aduentu tam vehemens in eo spiritus charitatis exarsit, ut ægrè se posset continere. Vnde velociter exclusis à se prioribus conuicinis, & illis, qui superuenerant, receptis, cum fratribus ad reddendum Deo laudes oratorium pariter intrauerunt. Et dicentibus illis diuinum officium, ecce subito audire cœperunt sonum multarum & magnarum ac suauiter resonantium campanarum. Vnde illi valde attoniti mirabantur. Erat enim locus ille ab omni hominum habitatione tam remotus, ut nullus inde campanæ sonus posset audiri. Exeuntibus autè illis ab oratorio, erectis auribus & eleuatis oculis in cælum, tanta rei nouitate permoti, deuotas præ gaudio lachrymas fundunt, & Deo debitas gratiarum referunt actiones. Quid plura? Post habita cum viro sancto salutaris eruditionis colloquia, dispersis & datis pauperibus omnibus bonis suis, Christum pauperes secuturi, sacræ religionis habitum suscipiunt. Sed nec illud est sub silentio transeundum, quòd huiuscemodi campanarum sonus ac strepitus non tunc, aut semel solum, sed sæpenuerò nocte dieq; horis præcipuè diuini officij, auditus est. Nec solum ab illis fratribus, sed à pluribus etià alijs in vicinis vrbibus & adiacentibus locis. Nec æqualis semper. Nec ab omnibus æqualiter: sed in maioribus festiuitatibus maior audiebatur pulsatio. In ipsa quoq; Dominici corporis eleuatione maior campana, & quæ dulciùs cæteris resonabat. Et cum tantus esset ille sonus, & ad eò repletur auditum, ut vix posset quandoq; sine læsione tolerari: tamen, quod est dictu mirabile, quanto quis aures ei accommodabat attentius, tanto remissius audiebat. Vnde si vera sunt hæc, immò quia vera sunt, satis agnoscere possumus sonum illum non phantasticum fuisse, sed verè cælestem, diuinoq; formatum miraculo. Quod etiam ex hoc euidenter cognoscimus, quòd per hunc sonum constat aliquos à duplici, mentis scilicet & corporis, infirmitate fuisse sanatos, & ab infestatione diabolica liberatos. O igitur verum, & verè ac miræ virtutis sonum! quia non solum corporis, sed etiam cordis aures, cæterorumq; vires membrorum, animorum quoq; virtutes tam efficaciter penetrauit.

Nota de campanarum sono miraculosa quadam.

De cantibus cælestium spirituum, & miraculosa oratorij dedicatione. Cap. 14.

Cantiones angelicæ audiuntur.

Visio eius.

Iam verò nos, qui cælestium campanarum sonos narrauimus, etiam cælestium spirituum voces silere non debemus. Audiebantur enim ibi sæpiùs dulcissimæ voces, suauissimæq; cantus angelici, quandoq; in cella vna, quandoque in oratorio fratrum, ipsis diuinum officium cantantibus: quandoq; verò etiam cessantibus ipsis atq; pauperibus, quasi eis ferentes auxilium, fortius resonabant. Vidit verò & audiuit vir sanctus multa secreta cælestia, quæ singulatim exprimere longum esset. Sed vnum inter cætera iure subiceri non potest. Cum enim illè quandoq; in aurora diei solitarius sederet in cella, & aperta fenestra in libro suo legeret, ecce subito apparuerunt extra cælum complures spiritus gloriosi, qui euntes per circuitum loci, dedicationis officium decantabant. Quo finito, eorum visio statim euauit. Postea tamen cuidam fratrum vir quidam splendidus apparuit, dicens: Scias, quia hoc oratorium à Deo ædificatum & dedicatum est. Et hoc tibi dabo signum in testimonium veritatis. Hoc enim manè, cum sacratum locum intraueris, lampas, quæ ante altare accenditur, nullo apparente, qui eam deferat, huc atq; illuc oleo plena mouebitur. Quod & factum est, videntibus & admirantibus fratribus vniuersis.

De odio diaboli aduersus locum illum, & habitantes in illo. Cap. 15.

Torquentur demones odio monachorum.

Iob. 2.

Sed sicut locus iste à Deo specialiter electus & dilectus fuisse, præcedentibus signis pluribusq; alijs indicijs declaratur, sic diabolo non ambigitur fuisse singulariter odiosus. Vnde plures fratrum sæpè viderunt turbas dæmonum, in sylua circa hunc locum rugientium, volentiumque, sed non valentium, introire. In quadam insuper Quadragesima, cum fratres multo ieiunio & orationi cæterisq; operibus bonis, quantum poterat, se dedissent, tanto magis malignus ille spiritus tætabat eos subuertere. Sed adiuuante eos Spiritu sancto, nullatenus potuit præualere: cumq; eos interius in corde lædere non posset, sicut de beato Iob legitur, exterius ipsos lædere tentauit in corpore. Nam

DE S. PETRO CAELESTINO.

391

Nam Dominica in Passione de nocte, antequam ad vigilias surgerent, apertè eis apparuit, nec facile est exprimere quanto eos timore ac tremore affecerit. Vnus autem illorum euectis manuum digitis, earum vsum perdidisse credebatur. Clamabat ille, & cū illo ceteri. Non eis erat alicubi securitas, non in cella, non in choro, non in ecclesia: quia vbique teterrima videbant dæmonia. Sed vir sanctus hæc sentiens, in cella sua orans, misit ad eos, dicens quòd in diuino perseuerarent officio, nec his diabolicæ fraudis machinamentis succumberent, sed resisteret fortes in fide. Facto autem manè hæc omnia euauerunt phantasmata. Sic ergo dispensante optima Dei prouidentia, hi serui eius ad suæ probationem fidei & virtutis exercitium, inter varias Spiritus sancti consolationes, etiam has aliasque plurimas maligni spiritus tentationes perpeffi sunt, sicut magnus Christi athleta, qui ait: Ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi angelus satanæ, qui me colaphizet.

Dæmō fra-
tribus infē-
tus est.

Cur id per-
miserit De-

2. Cor. 12.

*De fide præmissis firmiter adhibenda, idq; eò magis, quòd ab ipso scripta
sunt. Cap. 16.*

HÆC autem, quæ hucusque piè ac fideliter, Christo teste, retuli, idè certiori fide maioriq; deuotione me reuereri fateor, quia ab hoc sancto viro, non ad sui gloriam, sed ad Dei laudem & proximi ædificationem, purè & simpliciter narrata historiarum veritate, ac propria ipsius manu scripta in cella eius inuenta sunt. Non enim arbitror quenquam, qui vel tenuem sensum religionis habeat, tantum sacrilegij crimen velle committere, vt putet eum in hoc scripto fuisse mentitum. Absit à quolibet, qui sub Deo viuuit, ista suspicio: horrefcat hoc credere animus Christianus, quia nò est hominis vox ista, sed dæmonis. Neque enim vir iste sanctus hoc quæsiuit, aut indiguit, vt vel à se, vel ab alijs vllis mendacijs laudaretur. Nam licet multa illius gesta innotuerint in mundo, quia non potuerunt celari: tamen innumerabilia esse dicuntur, quæ, si cut & de beato Martino legitur, dum ipse iactantiam vitauit, occultauit, nec in hominum passus est notitiam peruenire: quippe qui humanam laudem supergressus, & mūdi gloriam calcans, virtutis suæ conscientia, cælo teste, frueretur. Cæterum si fortè in his, quæ ipso autore de gestis eius superius memorauimus, offendat aures quorundam nimium delicatas sermo rusticior, super vos, fratres charissimi, mea erit excusatio. Nā qui mihi tribuistis, huius sancti gesta narrare, illud etiam concedere debuistis, vt mihi liceret, exemplo illius, sermonum phaleras & verborum ornamenta contemnere.

Cur meritò
fides supra
dictis adhi-
benda.

LIBER SECVNDVS, DE IIS, QUÆ AB EO
VSQVE AD MORTEM GESTA SVNT, ET A
fratribus eius alijsq; fide dignis authoribus approbata.

PROLOGVS.

Ogor nunc fratres, charissimi, et meritò compellor dicere cum propheta: Domine, audiui auditionem tuam, & timui. Audiui quippe Dominum sapientis voce docentem, quòd non est speciosa laus in ore peccatoris. Audiui rursus per Prophetam peccatori dicentem: Quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? Audiui ergo, Domine Deus, hanc tuæ eruditionis atq; cõminantis auditionem, quam si cordis, sicut corporis aure perceperim, nimirum timui. Quomodo enim non timerem peccator indignus, cūm se timere asserat propheta sanctus? Quomodo, inquam, non vehementer timerem, aut quomodo tam obliuiosus præmissorum auditor, vel meæ conditionis tam immemor essem, vt absq; timore & erubescētia mihi temerè arrogarem huius sancti Petri cõfessoris laudes exprimere, & illius, immò nimis gloriosi Dei in sancto eius virtutes enarrare, qui multis & magnis oneratus peccatis, & adhuc carnis passionibus obnoxius, suauitatem spiritus necdum senserim, tantarum indignus sapere dulcedinem? Ideò non immeritò proposueram manum à calamo retrahere, & in his, quæ superiori libello narrata sunt, scribendi audaciam terminare. Sed iam video, dilectissimi fratres, quòd vestris desiderijs præmissus meæ narrationis sermo nondum satisfacere valuit, nisi etiam illa scribam, quæ de hoc viro sancto à deuotis eius fratribus, veridicis vtique ac fidelibus authoribus, tradita sunt, & in veritatis testimonium etiam Apostolica authoritate firmata. In hoc ergo non meæ, sed vestræ voluntati, obtemperans, cui resistere charitas vetuit, de vestris etiam, non de meis orationibus & meritis, confisus, ad illa scribenda securus & audax, vtinam non præsumptuosus & temerarius, progredior.

Habac. 3.
Eccl. 15.
Psalm. 49.

Kk 4

De

Defrequentia & feruore orationis eius. Cap. 1.

Affiduitas
precū eius.
Psalms. 118.
† Psalteriū.

Missam de
uotissimē
celebrat.

Exercitia
eius manua-
ria.

Sed vnde potius exordiar, quā ab oratione, cuius in hoc sancto viro tam feruens, & stam iugis & frequens fuit deuotio, vt eam magis mirari valeā, quā referre? Vacabat enim nocte dieq; deuotis orationibus, & licet terrā corpore, cælum tamen mente habitans, iā quasi diuinis frui videbatur colloquijs. Surgebat media nocte cū Prophe- ta, ad confitendū nomini Domini: & expleto matutinali officio, legebat † Psalmos poenitentiales cū litanijs & suffragijs quamplurimis, nec deerāt oris vocibus cordis gemi- tus, & abundantes fluuij lachrymarū. In aurora verò Missam tā deuotē celebrabat, vt etiā mentes adstantium quodam ardore charitatis accēderet. Qua finita, iterū, vt prius ad psalmodiā & orationum suffragia recurrebat. Ac deinde singulis horis Deo debitū persoluens officiū, non solum septies in die, sed quasi continuē diuinis laudibus cū la- chrymis & genuflexionib; insistebat. Si quid verò tēporis superesset, quo ab oratione cessaret, nō illud dabat ocio vel quieti, sed aut necessitati nature, aut vtili exercitio ac labori. Scribebat enim libros & cōpingebat, vel suebat vestes suas, aut suorū confratrū vt tentator malorū diabol; in bonorum operū labore semper eū inueniret occupatū.

De visitata eius abstinentia & ieiunijs. Cap. 2.

Carnibus
nunquam
vescitur.

Lectio eius.

Deut. 8.

Vt autem sanctus vir Dei orationi ac contemplationi vacaret liberius, carnem su- am miris modis spiritui subijci & seruire cogebat. Vnde eam velut hostem dome- sticum toris viribus domare studens, nec sanus, nec infirmus carnibus vescēbatur. Vi- num quoq; rarissimē bibebat, sic tamen aqua mixtum, vt videretur vini speciē perdi- disse. Semper etiam, nisi in Dominicis diebus, ieiunabat, nec ea, quæ gustui saperent, sed quæ vix debilitatem corporis eis sustentarent, assūmebat in cibum. Et cū hæc ageret, quotidie, specialiter tamen sexta feria arctiori ieiunio, in pane scilicet & aqua, carnē suam affligebat, in se compassionem exercens Dominicę passionis. Sed licet cibo & po- tu parcissimo vteretur, de eis tamen, velut de magnis Dei beneficijs, deuotas & largi- suas gratiarum actiones Domino exhibebat. Et vt corpus suum parcē, sic animam a- bundanter pascebat, eam sacræ scripturæ & aliorum sanctorum librorum lectione, ve- lut spiritali cibo & potu, iugiter reficiens, illud firmiter gerens in animo: Nō ex solo pane viuut homo, sed ex omni verbo, quod procedit de ore Dei.

De speciali obseruantia Quadragesimalium ieiuniorum. Cap. 3.

Quatuor
quadragesi-
mas obser-
uat.

Nimio seri-
gore officii
vir sanctus.

Matth. 14.

Licet verò ipsa, quam diximus, abstinentia potuisset meritō sufficere, ea tamen vir Dei minimē contentus, quatuor, annis singulis, quadragesimas obseruabat, in qui- bus vno tantum insipido ferculo utebatur. Et in tribus earum in pane & aqua iei- nans, quandoque solis folijs caulium absque pane, quandoque solis crudis fructibus vescēbatur. Nec enumerari facillē aut narrari potest, quanta austeritate die noctūque maioribus se abstinentiæ frenis constrinxerit, quibus humanam fragilitatem quasi in humaniter refrenans affligebat, ita vt insectari ipsam mortem & rapere velle vide- retur. Vnum quippe ab eo gestum traditur, quod plurimis fortasse, vt de Origene ait Eusebius, minus perfecti sensus esse videbitur, sed perfectæ fidei indicium continens. Quodam enim Quadragesimæ tempore, quasi fortiora tormentorum genera ex- cogitans, vt ieiunium austerius adimpleret, & diuinæ contemplationi vacaret atten- tius, in foueam quandam descendens, solum panes decem & octo cepas pro sustenta- tione intulit. Et ecce cū ibi imbrium & niuium frigorisque nimia inualuisset asperi- tas, vestimenta eius glaciū tenacitate sic adhæserunt circumstantibus foueæ parie- tibus, vt viginti diebus immobilis permaneret, in Dei laudibus tamen perseuerans. Et expleta huiusmodi Quadragesima, cū superuenissent quidam deuoti, qui pro sancta eius benedictione accipienda ad eum tunc accedere soliti erant, ipsum quasi semiui- uum reppererunt. Et inde cum fletu & planctu eum trahentes, & accenso igne refocil- lantes, adhuc ibi quinq; panes, qui superfuerant, inuenientes, mirati sunt. O quā mi- rabiliter tanto tempore eum quinque panibus paut in antro, qui multa hominum millia quinque panibus satiauerat in deserto. Postea tamen audiuit vocem sibi dicen- tem, eumq; diuinitus docentem: Frater Petre, inquit, noli tam graue onus a sella tuo imponere: quia si eum perimis, inde coram Deo redditurus es rationem. Quo audito, se deinceps à tā grauib; & importabilibus corporeæ fragilitati oneribus aliquatenus temperauit. Sed hic te alloquor, o mira Dei prouidentia. Qui enim cuncta sapienter suauiterq; disponis, cur huius serui tui animum, in tantam & tam immoderatam, vt ita dicam, poenitentiam attrahere voluisti, à qua cū postea tuo pio moderamine retra- here decreuisti? Sanè hoc ideo, vt magnū fidei eius zelū ostenderes, & per hoc arduū & magis

DE S. PETRO CAELESTINO.

393

magis admirandum, quàm imitandum, exemplum, nos molles nimis & desidēs, ad quoscunq; poenitentiam prouocares. Sic Abraham ad immolandum filium excita-
sti, non vt immolando occideret, sed vt occidere volendo, obedientiæ iustitia innotesceret, & iusti obedientia cæteris exemplum demonstraret.

Demira eius austeritate in omni poenitentia genere. Cap. 4.

Nec solū fidelis Dei seruus in abstinentia plurima, in ieiunijs indefinentibus, in vigilijs penē iugibus: sed etiā in rebus cæteris admirandam cunctis seculis poenitentiaē austeritatem obseruare saragebat. Ipse nanq; vilibus multum & asperis vestimentis indutus, cilicij de pilis equorum reticulatis & nodosis utebatur, sicut Baptista Iohannes de pilis camelorum vestiebatur. Fuit ille magnus doctor & prædicator poenitentiaē: iste verò magnus eius imitator & discipulus. Magna tamen quædam de discipulo narramus, quæ de magistro non legimus. Hic nanq; ad nudam carnem catenam ferream, vel quandoq; ferreum circulum ferebat: hic strati mollitiē spernens, super terrā ac nudis tabulis, vel cancellatis craticulis, vestitus cilicio, & præcinctus lumbos ferreo cingulo aut catena, dormiēdo iacebat: et pro puluinarī lignū aut lapidē, vel aliquid huiusmodi capiti supponebat. Et, quod mirum est dictū, etiā infirmus nunquam in molliori lecto vsus fuisse perhibetur. Quid plura? Hic in quibusdam prædictarum Quadragesimarū temporibus solo cilicio pro omni veste vsus est. In quibusdam verò cilicio, superimposita lorica, cuius pondere caro eius per subintrantes cilicij nodos sæpius vulnerata, sanie & vermibus scaturiens putrescebat. Quid hīc dicimus? Vnde tanta in mortali & fragili corpore fortitudo? Vnde tam fortis in homine debili tolerantia virtus? Sanē tā longum tamq; austerum martyrij genus homo Dei supra hominem, nō humana, sed diuina virtute sibi specialiter assistente, tolerare potuisse credendus est. Ideoque fieri potuit, vt tam onerosum iugum non solū fortiter & libenter, sed leniter & suauiter toleraret illius gratia, qui ait: Iugum meum suauē est, & onus meum leue.

Genes. 22.

Vestes eius:

Matth. 23.

Lectus eius:

Puluinar:

Matth. 11.

De congregatione fratrum, & Apostolica eius Ordinis confirmatione. Cap. 5.

Congruebat igitur, vt lucerna hæc ardens & lucens nō absconderetur sub modio, sed supra candelabrum poneretur, vt luceret omnibus, qui in domo sunt. Ideoq; cū aliquandiu latuisset in eremo, postea palā innotuit. Virtutum nanq; suarum splendor, & rutilans charitatis flāma, & odorifera, omnimodę sanctitatis fama ita generaliter dispersi, longeq; ac latè diffundi meruerunt, vt ad sanctæ vitæ societatem, eiusq; imitationem multos allicerēt. Vnde factū est, vt tanta ad eū multitudo fratrum, suo subdenda magisterio & exēplo docēda conflueret, vt ad eorū conuenientē habitationem varia oportuerit loca cōstruere. Quæ cum pauperrima essent, non desinebat vir sanctus fratrum paupertatem sua visitatione consolari, & beatæ paupertatis Christi eis docemēta atq; exempla proponere, cæteraq; præcepta & Euangelica consilia, quę ipse singula summo amore & studio impleuerat, summa diligentia implenda docere. Et ne pusillū grex, quē sic oculi Christi aggregauerat, dispersus periret, cum audisset vir Dei omnes ordines per Apostolicam sedē non approbatos, debere cassari, in generali Concilio Lugdunensi, tunc sub Gregorio Papa X. celebrando, ipse vt pius & verus pastor, animam suam ponens pro ouibus suis, non sibi nec laboribus suis parcēs, licet debilis & confectus, nō equitando, sed pedibus eundo, assumptis secum duobus fratribus, iter illud longum & asperū cum magno vitæ suæ periculo arripuit. Sed Dei auxiliante gratia illuc perueniens, vltra, quàm sperabat, in oculis summi Pōtificis gratiam inuenire meruit, & priuilegium cōfirmationis sui ordinis sub Beati Benedicti regula impetrauit. Quod benedictus Deus pia dispensatione fieri voluit, vt benedicta Benedicti patris regula, tunc multum, & nunc magis à quibusdam prohdolor solo nomine monachis conculcata, per nouam huius sancti ordinis institutionem releuata, in melius reformetur.

Muli se in eius tradit disciplina,

Concilium Lugdunense

Ordo eius confirmatur,

De augmentatione Ordinis, & monasteriorum eius multiplicatione. Cap. 6.

Nec prospero sine & fructuoso euentu frustrata est regulatissima ordinatrix, & ordinatissima omnium ordinum regulatrix Dei voluntas atque dispositio. Nā post immensos illius itineris labores, post innumera vitæ pericula, post latronum infidias, à quibus miraculosē, misso diuinitus nuncio in effigie militis, super equum album sedentis, & eius viam dirigentis, creptus atque liberatus est, post alias quoque varias tribulationes & molestias, quas non solū in se, sed in sua absentia etiam in fratribus suis & eorum monasterijs & bonis, à quibusdam illorum locorum episcopis pertulit: post hæc, inquam, tam diuersa & aduersa laborum atque periculorum genera, tandem, diuina eum protegente gratia, ad propria reuersus, cum ingenti gaudio & omni exultatione suscipitur. Et citò post, congregatis vndique fratribus suis, in monasterio

Seruat a latronibus miraculosē

Sancti spi.

Sancti spiritus de Magellis generale Capitulum celebrat: vbi eodem spiritu inspirante multa cum eis de obseruatione mandatorum Dei & dictæ regulæ pertractans, plurima statuta valde salutaria ad reformationem monasticæ disciplinæ vtiliter ordinavit. Et extunc & deinceps multa loca & monasteria, etiam quædam, quæ monachorū nigrorū fuerant, suo ordini mancipavit. Creuitq; adeo eius sancta religio, vt in breui triginta sex loca Domino dedicârit, in quibus ferè sexcenti fratres ei oblati, cum multa deuota familia, varijs virtutum & bonorum operum exercitijs insudabant. Et quia multi deuoti seculares, habitum religionis assumere non valentes, societate & participationem ordinis habere summo perè auebant, constituit quandam confraternitatē, in qua sub certis salutaribus obseruantijs, in pluribus ciuitatibus & locis, innumera vtriusque sexus multitudo in misericordiæ aliarumq; virtutum operibus proficiens, Christo & membris eius pia exhibebat obsequia. Sic Deus nouellæ vineæ, quam per feruum suum plantauerat, magnum in tam breui tempore dare voluit incrementum simulque multiplicauit gentem, & magnificauit lætitiā. Nam de huius religionis multiplicatione & magnificatione totus exultabat orbis, & virum Dei ac fratres eius, tanquam sanctos vniuersus exaltabat populus: Quippe cum Deus non solū per eū, sed etiā p̄ cōplures fratres eius multa & magna miracula sua mirabili gratia edere dignaretur.

De magno eius zelo erga salutem animarum & subuentionem pauperum. Cap. 7.

Nec solū ita, vt prædiximus, sed alijs miris & inenarrabilibus modis fuit ei magnus charitatis zelus: non solū erga suorum fratrum, sed etiam erga cunctarum animarum salutem. Nec enarrare facile est, quot de faucibus diaboli animas extraxerit, quot à via prauitatis ad viam pietatis, à vanitate ad veritatem, à cupiditate ad charitatem, à superba elatione ad humilem subiectionem attraxerit. Vnde factum est vt eius doctrina & exemplo, viri & mulieres circumadiacentium locorum omnes penè religiosi videretur. Quod inter eos lis aliqua aut discordia oriretur, si quod scādālū, si quid bonis moribus aduersum nasceretur, eius autoritate & cōsilio quasi diuino quodam oraculo territi, cogebantur ad emendationem sese conferre. Sed quis exprimere sufficiat misericordiæ zelum, quem ille specialiter gerebat erga pauperes? Eos quippe non solū spirituali, sed etiam corporali refectioe fouebat. Vnde cum ad eū vndique confluerent, eis vltra, quàm dici possit, compatiens, elemosynas erogabat. Cumque multa ei & pauperibus eius fratribus donarentur, ipse tanquam fidelis dispensator, Prophetæ doctrinam secutus, dispersit omnia & dedit pauperibus: & ideo iustitia eius manet in seculum seculi. Sic ergo omne, quod ipse possidebat, omnium quasi commune patrimonium erat. Nam vt in opibus alimenta, dotes virginibus, remedia infirmis, & oppressis subsidia largiretur, plerunque præcepit suis fratribus oues & boves, & alia monasteriorum suorū animalia, cum audiret ea multiplicata, vendere & ex ea pecuniā & noua construebat monasteria, & pauperibus largiebatur. Argenteos autem calices & sericas vestes aliq; preciosa ecclesiarum ornamenta vendi aut alijs ecclesijs donari curabat, ne fratres rebus preciosis delectarentur. Multa enim ei donabatur, aurum, argentum, vestes, cera, & alia complura: quæ ille per sui ordinis monasteria, aliorum quoque religiosorum & per seculares ecclesias sollicitè distribuebat.

De doctrinæ eius efficacia erga singulos hominum status. Cap. 8.

Confluebant autem ad eum non solū pauperes, sed etiam diuites, & omnium statuum homines, & Ecclesiastici, & seculares: quos pro ratione conditionis suæ deuotè, reuerenter ac humiliter suscipiens, spirituali elemosyna, verbo scilicet sanctæ doctrinæ, velut cibo spiritualis alimonix, pascere & abundanter reficere satagebat. Et licet vir ille simplex & rectus non multum foret peritus, aut magna literarum scientia præditus, illa scilicet, quæ stultitia est apud Deum: quia, vt ait Apostolus, quæ stulta sunt mundi, elegit Deus, vt confundat fortia: tamen diuina sapientia repletus, omnes salubriter instruebat, singulos congruenter statui eorum specialibus monitis erudiens. Cumque non solū simplicibus & popularibus, sed etiam disertis & sapientibus de diuinis rebus loqueretur, non tentabat verba proferre diserta, sed fortia: nec ad audientix popularis illecebram fucata, sed ad diuinam gratiam & gloriam consequendam rudi veritate simplicia, & simplici puritate vtilia. Vnde quia doctrinæ ac vocis eius puritas, & pura sincérité non eloquentiæ viribus utebatur ad virtutis argumenta, sed rebus, ideò manifestè & euidenter aderat ei diuina gratia, per quam innumeros sui imitatione ad virtutum opera prouocabat: quippe qui non solū verbo, verum etiam in opere consummatè disciplinæ præberet exempla. Hoc autem de eo singulariter

Celestinorum institutum valde proficit.

Confraternitas ab illo instituitur.

Multis per eum corriguntur.

Benignitas eius in pauperes. Psal. iii.

Multos ad se venientes optime instruit.

1. Cor. 1.

ter admirandum narratur, quod nullus erat tot vitiorum irretitus, aut tantorum peccatorum pondere pressus, qui sancta facie eius prospecta, & auditis eius verbis mellifluis, ad conscientiae compunctionem non rediret, vel ab eius praesentia absque consolationis gratia recederet. Et quae cum semel viderat, illum reuidere cupiebat ardentius. Id eoque tanta ad eum populorum frequentia concurrebat, quod non erat ei omnibus loquendi facultas, sed ut eius visione consolarentur, locum aliquem eminentiorem ascendebat, ut data ab eo benedictione recederent. Vbi quandoque plures infirmi & daemones eius precibus & meritis sanabantur.

Efficacia
monu ei

Miracula
eius.

De abitione eius ad loca secretiora, ut frequentiam hominum fugeret. Cap. 9.

Licet autem vir Dei quarta & sexta feriis totius anni, ac in quatuor Quadragesimis ab hominibus sequestratus, Deo & sibi ipsi vacans, nullius admitteret colloquium: hoc tamen non contentus, illam, quam praediximus, inquietudinem & popularis frequentiae molestiam non ferens, sed ut indefinenter diuinis meditationibus inhaerere, vitam secretiorem habere desiderans, deliberavit fugere multitudinem, & a communi conuentu fratrum, quem ipse fundauerat, ad alium locum desertum discedere. Quod cum ille fratribus indicasset: Cur nos, inquiunt, pater deseris: aut cui nos desolatos relinquis? Ipse vero eos flentes & gementes consolans: Non vos, inquit, filioli relinquo, sed quod facere dispono, pro mea & vestra utilitate facio. Ego quippe senex sum, & consueta haec onera portare non possum: sed a vobis absens, semper auxilio & consilio praesens ero. Igitur cum, assumptis secum patris fratribus, fecisset ad locum secretissimum sancti Bartholomaei de Legio, ubi credebatur se ab hominibus ignoratum iri, abscondi tamen non potuit lucerna super candelabrum posita. Sed multo plus, quam antea, ibi a populo quaesitus & frequentatus, virtuosae lucis suae opera mundo declarare compulsus est. Ipse vero terrena fastidians, cogitauit adhuc ad locum altiore atque difficiliorem ascendere. Et assumpto secum vno socio, ad montem Magelle verticem veniens, descendit ad quandam cryptam, ad quam sine periculo non poterat haberi accessus, ut vbinam degeret, nullus agnosceret, vel agnoscens, illuc ascendere formidaret. Ibique, ad honorem sancti Iohannis Euangelistae constructo oratorio, pro se & duobus sociis cellas aedificans, per plures annos mansit. In quo loco multa per eum miracula Dominus ostendere dignatus est. Cumque nec sic latere potuisset, & maior illuc hominum multitudo concurreret, ut eorum laboribus parceret atque periculis, redire disposuit ad montem Muronis, ubi primo suae conuersionis tempore manere consueuerat. Quem loci illius incolae, mentes eorum instigante Deo, cum innumera vtriusque sexus multitudine, cum processionum solennitate, cum oblatione deuota munerum, ad Dei cultum pertinentium, cum iubilo laudum & exultationum, quasi angelum de caelo missum, officiose & honorifice susceperunt.

Certis temporibus nulli loquitur.

Petit locum secretum, sed latere non potest.

Alii secretiora adit.

De electione eius in summum Pontificem, & ut eam effugere voluerit. Cap. 10.

Igitur vir sanctus ibi in cella reclusus, plusquam vquam alibi, magna cum austeritate vivebat, seque ad finem appropinquare conspiciens, holocaustum Deo offerendum magis ac magis offerre studebat. Sed cum ibi per anni & mensis vnus spatium habitasset, placuit diuinae prouidentiae cum de cella extrahere, & ad noui certaminis campum dirigere, ut fortis athleta maioris gloriae coronam perciperet. Nam eum sedes Apostolica post obitum Nicolai Papae quarti, propter Cardinalium discordiam, biennio & amplius viduata pastore vacasset, & ipsi apud Perusium congregati, iterum de celebranda electione tractarent, vnus eorum, qui primae vocis honore fungebatur, fratrem Petrum de Murone, in summum nominauit Pontificem. Ad quam vocem caeteri stupefacti, inspirante ac instigante spiritu sancto, eum concorditer elegerunt. Quod rarissime alias contigisse legitur. Impedit quippe saepe huius electionis concordiam malignus ille spiritus discordiae, qui caeca ambitione superbos homines ad huius honoris culmen imprudenter ac impudenter desiderandum impellit. Facta igitur illa tam mira & mansueta electione, cum de ea singuli ingenti latitia & inenarrabili gaudio exultarent, solus ipse vir sanctus nimio moerore grandique lamento repletus est. Et cum de hoc eius honore totus populus laetus, inspirante Domino, profleret, humiliter ille recusare satagebat, indignum se titulo tanti honoris existimans, ut digno magis fieret. Magis enim dignus efficitur, qui quod meretur, recusat. Nec sibi sese excusare satis erat, sed latenter cum vno socio, cui cordis sui secretum prodiderat fugam capere attentaui. Verum subita populi multitudine circumuentus, cum euadendi spes non esset, Papalem dignitatem, magis vi adactus, quam voluntarius, acceptauit.

Eligitur in summum Pontificem.

Fugam capessit, sed retinetur.

Non

Non enim tanquam idoneum se ad illud officium testabatur ascitum, sed velut indignum ab illa vitæ monastica disciplina querebatur expulsum.

De consueta eius humilitate in ipsius etiam sublimi statu seruata. Cap. II.

Ipsæ ergo à monachorum cœtu ad summum pontificium raptus, tanta districtione omni auro suo propositum solitudinis custodiuit, vt nihil de præteritæ humilitatis tenore laxauerit, aut de adiecto sibi honore blanditus sit. Vnde cū audita eius electionis fama, reges Sicilia & Hungariæ veloci cursu ad eum peruenissent, & relicta cella, ad monasterium sancti spiritus cum eis descendisset, & peractis ibi aliquot diebus, ire Romanam disponderet, non magnum equorum apparatus, sed paruum asellum sibi adhiberi præcepit. Quod reges admirantes ac alij Cardinales, viæ eius comitantes vestigia, suadebant ne hanc Ecclesiæ Dei inferret iniuriam. Sed ab incepto humilitatis proposito eum frustra conantur abstrahere. Nam vsque ad ciuitatem Aquilæ super asellum sedens, honorabili ac innumerabili turba comitatus accessit. Hoc autem ab eo factum est, non quidem superba singularitate, quasi alios, qui aliter fecerant, reprobare uoluit: sed singulari humilitate, qua à sanctæ rusticitatis monastica consuetudine, nec facile, nec citò auelli potuit. Hos quippe magnificos apparatus, siue in equis, siue in vestibus ac alijs exterioribus ornamentis, quos plerique pompas vocant, à tempore beati

Vide humilitatem in tanto statu.

Num liceat Pontificibus quosdã magnificos præparatos.

Nota miraculum in infanc.

Nota miraculum in infanc.

Syluestri Papæ sancti patris, non solum summi Pontifices, sed & alij minores Episcopi, non ad suam, sed ad Christi, & Ecclesiæ eius gloriam extollendam introduxisse credendi sunt: quos exterius cum temperantiã moderamine obseruare, interius tamen seruata humilitate, non est vanitatis aut vitij, sed est virtutis ac meriti. Vnde grauiter increpandi sunt illi, & præcipuè monachi, qui sub prætextu humilitatis, propter huius consuetudinis obseruantiam, statui episcopali superbe detrahunt. Multa nanque in talibus decent Episcopos, quæ non decent Monachos, aut eorum Abbates vel Prælatos, sicut B. Bernardus testatur, dicens: Alia equidẽ est causa episcoporum, alia monachorum. Scimus enim, quòd illi sapientibus & insipientibus debitores cum sint, carnalis populi deuotionem, quia spiritualibus non possunt, corporalibus excitant ornamentis. Quòd autem Christus illam singularẽ huius serui sui humilitatẽ non sibi ac Ecclesiæ suæ imputaret ad iniuriam, sed ad honorem, singulari uoluit declarare miraculo. Nam cùm multi post eum infirmi portarentur, vt saltem possent eius tangere fimbriã vestimenti (erat enim totius populi mira erga eũ fidei deuotio) homo quidã filij sui ambobus pedibus claudum, portans, cùm ad virum sanctum præ multitudine nõ ualeret accedere, asello, de quo descenderat, puerum imposuit: qui sanitate recepta, ab illa hora firmiter ambulauit.

De eius coronatione, & de his, quæ in Papatu gessit. Cap. 12.

Philip. 3.

Anno Domini 1294.

En studiũ solitudinis.

In dicta igitur ciuitate Aquilæ, uocato Cardinalium cœtu, Pater sanctus in festo Decollationis S. Iohannis Baptistæ coronam, aliaque Apostolica suscepit insignia. Et quia in terris habitans, iam cœlestis erat, & cum Apostolo verè dicere poterat: Nostra conuersatio in cælis est: in sua coronatione, Deo (vt credimus) inspirante, Cælestini nomen accepit. Ipse quoque, vt verè Cælestinus, cælestem thesaurum Indulgentiarum, Apostolicarum liberaliter aperuit. Cumque prælati & principes essent ei ad petenda beneficia Ecclesiastica importuni, cogitauit non solum diuitibus temporales, sed etiã pauperibus spirituales diuitias impartiri. Deinde verò, cùm ad preces regis Sicilia uenisset Neapolim, ibi cum sua curia aliquandiu residens, fecit ordinationem vnã duodecim Cardinalium: inter quos ex suo ordine duos fratres elegit, vt cum illis in pontificio spirituale haberet consortium, cum quibus ab ipso tyrocinio militiæ spiritualis seu in cœnobio, seu in eremo, contubernium ei fuit. Ipse nanq; cœnobitica professione & anachoreticæ sublimitatis perfectione ita diligenter instructus atq; inflammatus erat, vt etiam in Papali camera & augusto palatio cellam ligneam angustamq; sibi & eremiticum fieri uoluerit habitaculũ, vt in alto humilis, inter turbas solitarius, inter diuitias pauper uiuere, sicq; liberius orationi ac contemplationi vacaret.

De renunciatione Papatus, & eius commendatione. Cap. 13.

Ibi ergo assiduè cogitare coepit, qualiter huiusmodi pontificali honore, velut impostabili onere deposito, abiectaque temporali sollicitudine, ad antiquam solitudinem repedaret. Cumque peritorum consilio id iure ac sine animæ suæ discrimine fieri posse comperisset, ita in hoc cor suum, animumque firmavit, vt ab illo proposito, nullus eum amouere potuerit. Quid plura? Cùm ipse anno quasi dimidio sedi Apostolicæ præ-

præfuisse tandem in vigilia sanctæ Lucie, celebrato fratrum suorum consistorio, ibi liberè cessit Papatûs oneri & honori. Et depositis pontificalibus insignijs, de alta Petri sede descendens Cælestinus, vt cælestem sedem conscenderet, ad pedes eorum, quibus præferat, humiliter Petrus prosternitur. O humilitas singularis, rara vtique, sed idè meritò preciosa, nō solū in cælis sublimibus præmijs exaltata, sed etiam in terris singularibus extollenda præconijs. Vnde vt inter executionem huius facti & ipsius laudē & admirationem, nulli dubio mentis iudicio fluitarent, miraculum, quod prima die post eius renunciationem Dominus per eum facere dignatus est, certum indicium fuit. Nam cum post eius Missam quidam claudus membris contractis sese ad pedes ipsius prosterneret, accepta ab eo benedictione, sanus erectus est. Quod profectò non fieret, si quod ab eo gestum erat, tanquam indignum Dominus reprobareret. Erubescat itaque, qui huic humilitati superbè detrahentes, temerariè dicere ausi sunt, hoc non ex virtute, sed ex vilitate animi, processisse. Nam (vt ait Ambrosius) non vt dilectores huius seculi putant, parui cordis aut segnissimus est animi, terrenas opes spernere, honores occiduos fastidire, nec ibi gloriam querere, vbi laudatur peccator in desiderijs animæ suæ. Huius ergo præconis laude quis dignior Cælestino? Nam, vt quidam eleganter inquit, reliquerunt alij nauiculas ac retia, alij possessiunculas, alij telonium, alij etiam regna, vel regnorum spem, secutiq; Christum, facti sunt Apostoli & sancti amici Dei. Papatûm verò, quo nihil est altius, rem tam exoptatam, tamq; mirabilem, vt ab admiratione ac stupore dictam ferant, quis vlla ætate, præsertim ex quo tanto in precio esse coepit, tam mirabili & excelso animo contempsit, vt Cælestinus iste, pristinum & nomen & locum & amicam bonis moribus egestatem appetens, atque dum cælum prospicit, terræ immemor? O dignam igitur Papatûs renunciationem, quæ quantum ad solidam gloriam pertinet, multis papalibus dignitatibus præferenda est! O gloriosum virum, qui si nihil aliud dignum honore memoriæ gessisset, hoc tamen factò tam admirando & à paucis prohdolor imitando, abundè se posteritati commendasset. Multò plus siquidem commendationis & gloriæ reiecta, quàm recepta, dignitas attulit: & ei ipsa abiectio honoris, quàm acceptio, honorabilior fuit. Atque idè felicior, quia non solū temporali, sed nec æterna mercede carere potuit. Heu heu vtinam hoc honorandæ humilitatis exemplum hi imitari meruissent, qui in hoc nostro tam misero tamq; luctuoso tempore, superbi honoris culmen insectari nisi sunt: non iam ferè triginta annis Ecclesia Christi eorum horrendo dissidio ac nefando schismate lacerata maneret.

Miraculum

Epistola 84.
quæ putatur esse Pro-
speri Aquitani.*De fuga eius ad cellam suam. Cap. 14.*

Sed omiſſa nunc lachrymabili querela super hoc miserando pariterq; erubescendo statu Ecclesiæ, ad propositum redeamus. Postquam igitur Papali honori, quem miseri superbè rapere, aut adeptum retinere cupiunt, vir ille felix humiliter renunciare cupida auiditate studuerat, illo honore maximo, velut oneremortifero depulso, ad suauē iugum Christi, in pristina solitudine ferendum, lætus redire satagebat. Vnde, vt narrauerunt, qui viderunt, tanto ille fugiebat cum gaudio, tantaq; signa lætitiæ spiritalis oculis ac fronte gestabat, dum sibi redditus liber abscederet, vt in vultu eius nescio quid angelicum reluceret. Idè, vt à quodam egregio dictum est: Eius ascensus, quàm mœstus, quàmq; contra animū suum fuerit, descensus lætus & spontaneus declarauit. Sed quàm indignam his tam dignis meritis ac moribus suis procellam exceperit, audiamus. Ille nanq; Bonifacius, qui ei in sede Apostolica successerat, quam non mœstus, vt ipse, sed lætus, vt pote ambitiosus, ascenderat, & quem vir sanctus sibi successurum prædixerat, cum licentiam redeundi ad cellam suam, ab eo pedibus eius prostratus reuerenter & humiliter postulasset, terribilibus ei verbis negauit. Timebat enim, ne fortè vir sanctus à deuoto sibi populo tanquam summus pontifex coleretur, maximeq; in dubium verterebatur, vtrum ipse Papatui resignare potuerit. Igitur cum ab illius timidi ac territi, idèq; terribilis hominis conspectu vir simplex & rectus à Neapoli clandestinè fugiendo abscederet, vt propositū, quod ante renunciationem disposuerat, implens, Deo pacificè solitarièq; deferuiret, ne vel ipse vel alius hanc fugam inobedientiæ aut alterius culpæ ream esse crederet, Deus per eum miraculū facere dignatus est. Nam in via, assistente ei Abbate monasterij Cassinensis cum pluribus alijs, quæ auxiliū postulans, præsentauit. Cui ille, vt pius erat, misericorditer compatiens, mulier quædam filiā suam, ambabus manibus paralyticam, lachrymosè clamans, cuius sanctæ Crucis signum fecit. Et ex illa hora subito sanata, perfectum manuum suarum vsū recepit. Post hoc verò, cum tandem ad cellam suam peruenisset, coram altari humi-

Mira alacritate spiritus sancti tur ad optatam cellulam suam.

Signo Crucis edito, sanatur paralyticam.

humiliter & deuotè prostratus, Deo gratias referebat. Quem etiam singuli cum gratiarum actione, tantaq; exultatione & ueneratione susceperunt, ut eius præsentia uel aspectum quasi cæleste aliquod beneficium amplectentes, non minùs ei, quàm angelo, si è cælo delapsus, hominibus se offerret, uenerationis impenderint.

Defuga eius à cella sua, & illius persecutione. Cap. 15.

Audiens itaque Bonifacius ille tumidus, & tumore adeptæ gloriæ turgidus, & timore adimendæ turbatus: audiens, inquam, virum Dei, absq; sua licentia discessisse, timuit, eum non ad cellam suam, sed ad alium migrasse locum, ad Papatum, cui renunciauerat, resumendum. Ideoq; properè misit post eum Camerarium suum & Abbatem Cassinensem, qui eum reperientes in cella rogauerunt, ut ad Papam citò rediret, ne eius indignationem incurreret. Ipse uerò protestationem allegans, quam ante renunciationem fecerat, suppliciter orabat, ut summus Pontifex eum in solitudine pacificè uiuere permitteret, pollicitus se nulli hominum: nisi solis suis fratribus, locuturum. Qua promissione recepta, Camerarius ista Papæ relaturus discessit. Sed ecce alius superuenit nuncius, Apostolicas literas Camerario deferens, ut absq; mora virum sanctum etiam inuoluntarium reduceret. Cumque idem Camerarius ad cellam non sine impetu & furore rediret, hæc ille fide digno relatu præsentens, abscondit se & clandestinè fugit, exemplo Christi, qui Herodis persecutionem fugiendo, in Aegyptum deserti uoluit, & in Euangelio à Iudæis, ipsum lapidare uolentibus, se abscondisse legitur, & discipulos suos docuisse, ut cum persecutionem paterentur in una ciuitate, fugerent in aliam. O miranda & miseranda persecutio: ipse corporis uiribus destitutus, & propter ultimam senectutem ocio & quieti, quàm itinerum labori, habilior, ad partes Apuliæ in obscuram syluam, ubi quidam serui Dei habitare dicebantur, per loca abscondita & ignota, uno tantum fratre comitatus, latitandi causa fugere cogitur. Sed quod stupendum est, quanuis mutato habitu consueto, uilissima chlamyde indutus, alijs quoque, quibus poterat, modis absconditus incederet, tamen quocumq; pergeret, agnoscebatur: quandoque à pueris, quandoque à prouectis uiris, qui nunquam eum uiderant, proprio nomine vocabatur. Cumque in sylua cum fratribus tempore Quadragesimæ remansisset, superuenientibus illis, qui ut inuenirent & captiuum ducerent, persequuntur eum, inde abire compulsus est. Et uidens se in illis partibus occultari non posse, mare transire disposuit: paratoque uehiculo, sed malè prospero uento, cum per quindecim milliaria nauigasset, ad terram iterum impellitur, & iuxta ciuitatem, cui nomē Vestia est, applicuit.

Matth. 2.
Iohan. 8.
Matth. 10.

Res admirabile
digne digna

De compræbensione eius, & honore in uia ei exhibito. Cap. 16.

Postquam uerò circa maris littus aliquot diebus uir sanctus frustra tranquillum nauigandi tempus expectasset, Capitaneus dictæ ciuitatis hæc audiens, eum captiuum detinuit, & hoc Papæ ac pluribus principibus intimauit. Rex autem Sicilia, tunc Romæ degens, à Papa mandatum accepit, ut de regno suo eum ad se venire, & securè ac celeriter duci faceret. Ad quod exequendum, patriarcham Hierosolymitanum & Priorem sanctæ militiæ cum quibusdam religiosis & nobilibus uiris regia autoritate misit. Ipse uerò, cum tam reuerenter & tanto honoreungeretur, ubique etiam occurrente sibi innumerabili multitudine, cum tanta cordis alacritate à cunctis suscipitur, ut uix de die, obstante populi importunitate, exire ualentes, nocte media iter aggredi cogentur: nec tamen sic euadere poterant, quò minùs ante diluculum rursus circumdarentur à populo. Erant tunc multi, qui uiro Dei suadebant, ut se Papam faceret nominari, dicentes eum de iure non potuisse renunciare Papatui. Ipse uerò constantis animi, & iusti rectique indeclinabiliter tenax consilij, licet super hoc iterum deinde ac sæpius interpellatus, firmus in proposito persistit, asserens id, quod iuste fecerat, etiam si non fecisset, uoluntariè esse facturum. O uocem hominis uerè constanter humilis, qui honorem, per quem tam contemptibilem persecutionem euadere potuerat, perseueranter contemnit, & summum sibi honorem in summa humilitate constituit.

Math. 23. Ideò Christus, qui humiles exaltare promittit, seruum suum in hac persecutione clarum fecit, ac multis miraculis gloriosum: quæ omnia hîc tacere contentus essem, nisi unum me referre cogeret admiratio. Postquam enim de regno Sicilia exiuerat, postquam à dictis regalibus nuncijs Camerario Papæ traditus, Campaniam intrauerat, de nocte occultissimè in Anagninam missus, propè Cameram Papæ in quadam domo arctissimè reclusus est. Quo in loco, ut quantus esset, qui ibi captiuus tenebatur, ostenderet, uoluit Dominus hoc eum miraculo declarare. Erat in illa Papæ curia Archiepiscopus

Ingens hominum
cristiana
dium.

Matth. 23.

Arctissime
includitur.

pus Consentinus, tam intollerabili dolore calculi variaq; grauatus infirmitate, vt eo à Medicis derelicto, ipse & omnes, qui eum videbant, de ipsius corporali salute desperarent. Iamq; familia eius & sibi vestes lugubres, & magistro suo parauerat exequias: dū ille deuotas preces Deo fundens, per sancti viri merita salutis auxilium postulabat. Et ecce subito, oratione facta, perfectè sanus effectus est, ac ita plenè conualuit, vt sequenti die hoc domino Thomæ, quem pater ille sanctus de ordine suo Cardinalem assumptu pferat, ad Dei & serui sui gloriam nunciaret.

Consentini
Archiepi.
scopi reperti
na curatio.

De arcto eius carcere & mira eius patientia. Cap. 17.

Ed quem Christus sic honorauit & mundo gloriosum ostendit, qualiter ille Christi vicarius inhonestè ac iniuriôsè tractauerit, audiamus. Habuerat enim multa cū viro Dei colloquia, & tam sancta & humilia responsa ab eo receperat, vt meritò deberet ad eius compassionem moueri. Sed obduratus cæca ambitione animus, difficilè flectitur. Igitur in consistorio Cardinalium fingebat consilium querere, quid de illo viro sibi agendum esset. Cui eum plures dicerent, vt ad cellam, quam semper desiderauerat, eum, prout humiliter postulabat, liberè redire permitteret, ipse non piæ charitatis, sed propriæ crudelitatis vsus consilio, deliberauit in arcto eum carcere detinere. Missus est itaque ad castrum Fumonis, & fortissima turri reclusus: & adhibitis sex militibus, & alijs triginta satellitibus ad eius custodiam, die noctuque ita tenebatur arctatus, vt nulli hominum ad eum parere possèt accessus. Petijt autem, vt duo sibi darentur fratres, cum quibus diuinum ageret officium. Qui ei concessi, illius, carceris angustiam diu ferre non valentes, inde extrahebantur infirmi. Erat enim tanta ipsius turris arctatio, vt vir sanctus, vbi habebat pedes, dum Missam celebraret, ibi caput reclinaret, dum dormiendo quiesceret. Sed pro pudor sic Bonifacius ille, alter Herodes, Petrum seruabat in carcere: sic iniuste decernitur vir innocens in carcerem, & talem carcerem custodiri, qui nuper custos erat & pastor totius ouilis Christiani. O verè horrenda sententia, immò verè Herodiana fœuitia! Qua igitur procella verborum tam impium nefas obrui meretur? Certè ad hoc monstruosum facinus inualida nostra deficit lingua, ad quod etiam Ciceronis eloquentia non sufficeret. Sed admiranda & summis laudibus extollenda est viri sancti virtuosa constantia, qui non solum patienter, sed etiam gaudenter huius carceris ignominiam multò magis, quàm antea palpauit gloriæ sustinuit. Nec propter improbitatem custodum, aut aliam molestiam murmur in eo aut querimonia resonuit, vel aliud impatientiæ signum apparuit: sed illud potiùs spiritualis latitiæ verbum protulit: Cellam, inquit, desideravi, cellam habeo. O ineffabilem virum, nec labore victum, nec morte vincendum: cuius virtus carcere, cuius patientia dedecore vinci non potuit. Sentiant igitur alij, quod libuerit: ego verò cenfeo, talem in tali viro carcerem, non indignè æquiparandum esse martyrio. Nec æstimare queo in eo, qui tam horrendum opprobrium tam æquamiter ferre voluit, etiam martyrium sustinendi defuisse voluntarium animi propositum. Et hoc, quàm illud, ei tolerabilius fuisse arbitror, quò breuem, quàm longum cruciatum est tolerare facilius. Itaque quid de eo rectiùs dixerim, quàm quod de alio sanctissimo confessore scriptum legimus: Etsi ei gladius persecutoris defuit, palmam tamen martyrij non amisit?

In castro
Fumonis
vir sanctus
detinetur
vi.

Præclara e-
ius patientia.

De gloriosa eius morte, & venerabili sepultura. Cap. 18.

Postquam autem fidelis athleta diu ac legitimè certauerat, iustus & misericors Dominus, volens ei pugnae suæ palmam & victoriæ coronam reddere, hoc modo laboribus, quos per sexagintaquinque vitæ suæ annos pertulerat, finem imponere disposuit. Consueuerat vir sanctus ab Ascensione vsq; ad Pentecosten, ob reuerentiã Spiritus sancti, ieiunio, orationi atq; silentio instantius solito vacare, & ad omnem deuotionem exercere feruentius. Quam obseruatiam etiam in illo carcere, quo decem mensium spatio arctatus fuerat, custodiuit. Cumq; ita die sancto Pentecostes Missam deuotissimè celebrasset, milites, ad eius custodiam deputatos, ad se vocari fecit, eisque dissolutionem sui corporis infra proximam Dominicam imminere prædixit. Ab illa autem die coepit grauissimè infirmari, & certus de morte, fecit sibi ministrari extreme vñctionis sacramentum. Quo recepto, iacebat vir sanctus non super culcitram aut paleam, sed super tabulam solam, cum tapeto vili coopertus chlamyde. O mira in infirmo corpore sani animi fortitudo! O fortis & insuperabilis paupertatis & humilitatis dilectio. Appropinquare verò mortis suæ agone, exitum suum psalmis & orationibus quantum poterat, aduersus diaboli insidias munire studebat. Et vt secum in eis assidue

Prædicat
obitū suum
Accipit sa-
crām vñ-
ctionem.

vacarent fratres suos instanter & humiliter hortabatur. Vnde cum ipsi in diuinis partem persequerentur laudibus, ipso die sabbathi hora vespertina, eo dicente Psalmum: Laudate Dominum in sanctis eius: statim completo versu: Omnis spiritus laudet Deum: cum flatu tenuissimo emisit spiritum, cum sanctis & beatis spiritibus Deum in perpetuum laudaturus. O beata mors! O felix gloriosusq; vitæ finis: immò verò non finis vitæ suæ, sed alterius meliorisq; initium. Nunc enim nascitur, qui sic moritur. Auditis igitur nouis de morte ipsius, Bonifacius Papa, licet plurimum inde gauisus fuerit, tristitiam tamen fingens, exequias eius in Ecclesia sancti Petri de Vrbe cum Cardinalibus solenniter celebravit. Misitq; vnum Cardinalem & Camerarium suum, qui cum omnibus episcopis & plurimis religiosis de prouincia Campaniæ corpus eius ad Ecclesiam sancti Antonij de Ferentino, quam ipse nouiter construxerat, honorifice transferunt: vbi iuxta maius altare cum debita veneratione sepultum est. Non enim tantas sancti illius reliquias iacere in honoratas decuit, quem admiratio puræ ac sincera vitæ adeò venerabilem fecit.

De miraculis & eius canonizatione. Cap. 19.

VT autem vitæ eius sanctitatem omnipotens Deus sibi gratam & acceptabilem esse probaret, id ipsum multiplici nobis insinuauit miraculo. Sed solum duo hic recitare sufficiat, quæ eius comitata sunt obitum. Primum: Quidam milites, qui cum custodiebant in carcere, tam Papæ, quam alijs pluribus retulerunt, quod à feria sexta usq; ad horam mortis eius, viderunt ante ianuam camerulæ eius crucem coloris aurei, non affixam alicubi, sed mirabiliter pendentem in aëre. Quo miraculoso crucis signo paterenter ostensum est, poenitentiam, quam ille per carnis mortificationem iugiter portauerat, Domino placuisse. Sed & quanti meriti apud Deum sit, aliud miraculum declarauit. Erat enim discipulus quidam eius Robertus Salentinus, ille videlicet, cum quo vir sanctus, dum primum ad Papatum fuisset electus, fugam tentauit: sed cum euadere non valeret, ab eo quæsiuit, an se ad excelsa tractum & coactum sequi vellet? Ipse autem, qui à magistro didicerat mundum spernere, Christum verò & ea, quibus ad Christum peruenitur, diligere: Quæso, inquit, vt & labori & periculo meo parcas, meque potius cellæ inopis & tui oculi successorem, quam diuitis & sollicitæ gloriæ participem velis. Quod & factum est. Nam illo Romam abeunte, iste in solitudine persistit. Hic ergo dignus eius discipulus, non multò post, beatam ipsius animam, è carcere gemino ereptam, ad sidereas scandentem sedes videre meruit. Qui tanto miraculo stupens, interrogauit, an se tunc etiam sequi, an quid aliud agere iuberet? Ille verò, vt in solitudine maneret, admonuit: & sic cælum petens, inter verba disparuit. Hic autem consilij memor, tandem longo confectus senio, post magistrû abijt, magna sanctitatis opinione & mirabilium fama operum relicta. Alia verò penè innumera virtutum atq; miraculorum signa, quibus vir sanctus ante & post mortem claruit, hic narrare omittimus, & ad ea, quæ super his diffusè scripta sunt, & diligenti examine certis authoribus & veridicis testimonijs approbata, lectorem remittimus. Ex quibus hoc concludere sufficiat, quod propter miraculorum ac meritum claritatem, post longam de eius canonizatione faciendam disceptationem, tandem per Clementem Papam quintum, sanctorum confessorum catalogo annumeratus est, Anno Domini 1313. tertio Nonas Maij, ab eius autem transitu, anno circiter xj. Fuitq; eius festiuitas instituta 14. Calend. Iunij, qua die post labores huius vitæ, in Christi quieuit pace.

De generali virtutum ac laudum eius recapitulatione. Cap. 20.

HAcc igitur, auxiliante Deo, ad suam & gloriosissimi confessoris sui laudem conscripti. Quicquid autem minus dixerò, necessè est ignorantia meâ potius, quam illius gloriæ derogetur. Latius enim virtutum eius merita laudumq; præconia diffunduntur, quam vt meo valeant sermone concludi. Si verò quis voluerit eius opera honoresq; operum, literarum tradere monumentis, certum est, quia tanta sunt de eo ac talia, quæ & maius opus, & maiorem requirant opificem. Ego tamen hic, quanta potui breuitate, inserui pauca de multis, inter quæ etiam nonnulla sunt, quæ penè veritatis fidem excedere iudicari possent, nisi ea vera ac certa testimonia approbassent. Sed vt huic operi finis in eius adhuc laudibus imponatur, singulos sanctorum titulos, quos singulariter in se complexus est, breui sub compendio colligamus. Igitur vt Apostolus, doctrinam Christi verbo & exemplo populis prædicauit: vt martyr, corporis tormenta carcerisq; supplicia pertulit: vt confessor, die noctuq; orationibus & poenitentia operibus, feruentissimè vacare studuit: vt virgo, concupiscentiâ carnis robusto ac integro

integro munditiæ ac sanctimonie tenore calcavit. Quid plura? Ut pontifex & pastor bonus, oculi Christi prodesse cupiuit, sed præesse contempsit: Ut electus sacerdos, dignum Deo sacrificium obtulit: Ut doctor egregius, discipulorum mores salutaribus documentis instruxit. Denique ut eremita sanctissimus, solitudinem, paupertatem atque humilitatem, poenitiæ quoque austeritatem singulari feruore zelauit. In hoc autem ultimo cunctos ita præcessit, ut cum Aegypti monachos prædicari, laudari a nachoretas, eremitas mirari audiam, hunc tamen semper excipere audeam, nec ei monachorum quempiam comparare. Ab infantia quippe, post prima fidei rudimenta, cum maiorem perfectionis gratiam desiderare cœpisset, in monastica disciplina, præpostera velocitate charitatis, penè cœpit antè perfectus esse, quam disceret. Denique tantam in ea perfectionem adeptus est, quam nullæ vnquam literæ dignis laudibus prosequenter. Quam in re cum discurrere per singula & numerare cuncta, onerosum sit, ad probationem huiusmodi perfectionis hoc solum arbitror satis esse, quod summum sacerdotij gradum, ad quem Dei iudicio & cum vniuersæ plebis fauore sublimatus fuerat, ob amorem solitariæ & monasticæ vitæ deseruit. Illa tamen sancta & contemplatiua solitudo, quam actiuæ solitudini, optimam cum Maria partem eligens, prætulit, non ipsi soli, sed plurimis profuit, totiq; Ecclesiæ Dei vtilem fructum fecit. Nam ex his, quos in solitudine spiritualiter genuit, durat hodiè religiosa successio, quæ continuè non solum numero, sed & merito crescens, fructuosis virtutum operibus & exemplis, nedum militantem Ecclesiam pascit & recreat, sed etiam triumphantem lætificat. Ad cuius lætitiæ participationem ille nos peruenire concedat, qui est benedictus in secula seculorum, Amen.

† prepropetia, legendū videtur.

Luc. 10. Cælestiorum institutum monasticum.

VITA S. IVONIS PRESBYTERI ET CONFESSORIS, GRAVITER ET FIDELITER CONSCRIPTA, ad stipulante ei Diplomate Clementis VI. Pontificis Maximi. Dictionem passim mutauit F. Laur. Surius.

TEMPORIBVS nostris, in quos fines seculorum deueniunt, nouam quandam stellam creauit Deus in firmamento cæli, cuius splendore ornarentur cælestia, illustrarentur humana: nempe sanctissimum Iuonem presbyterum & confessorem, è Britannia minori ortū. Cuius præclaris meritis cælestis gratulatur Ierusalem, Ecclesia militans triumphat, satanæ potestas proteritur, humanum genus subleuatur, dum vbiq; terrarū eius egregia coruscant, miracula. Et quidē cum adhuc inter mortales in terris degeret, illius meritis cœperunt salutis exēpla existere, quæ admodum & literis Pontificis maximi, & multorum Ec-

Maij 19. Cap. 1.

Clementis VI. dicit.

Parentes S. Iuonis, & patria.

Tit. 2.

Cap. 2.

Psal. 1.

Parisijs dat opera literis.

Abstinet vino, &c.

Sap. 1.

clesiæ prælatorū ac principum, cōpluriumq; aliorum Christianorū fide dignis est testimonijs comprobatum. Fuere autem illi parentes nobiles, è quibus est legitimo matrimonio procreatus. Pater Ahelorus dicebatur filius Cācieti militis: matris, Azonis nomen fuit. Editus autem in hanc lucem est beatus Iuo in pago, quem vulgò Martini appellant, non longè ab vrbe Trecorensi. Quam verò Deo charus futurus esset, eius genitrici dormienti diuinitus est reuelatū. A primis ætatis annis vsq; ad supremum vitæ diem, conuenienter doctrinæ Apostolicæ, sobriè & iustè & piè vixit in hoc seculo. Vbi ad quartum decimum plus minus ætatis peruenit annum, diuinis literis cupiebat institui, ut, quemadmodum Propheta ait, in lege Domini posset meditari die ac nocte. Itaq; Parisios profectus est, causa amoris Christi libenter carens parentum amicorumq; solatijs, & apud ignotos, & exteros degens. Neq; verò bonis literis oscitanter incubuit, sed cum diligentem illis nauasset operam, neque contemnendos in ijs fecisset progressus, ut sacræ Theologiæ & Iuris Pontificij grauioribus studijs sese traderet, Lutetia Aureliam se contulit. Vbi sanè vino & lautioribus ferculis, vitæq; huius oblectamentis & delicijs, quantum potuit, sibi interdixit, corpusq; suum varijs modis maceravit. Corporis & animi pudicitiam accuratè in se tueri nitebatur, secum pensitans illud Sapientis: In maleuolam animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis. Cum autem in his studijs iam diu versatus esset, à quodam Recondensi Archidiacono accitus est, ut iudicis Ecclesiastici officio apud illum fungeretur.